

Çeşitli Ülkelerde İktisat Eğitimi ve İktisat Tarihine Yansımaları

Economic Educaiton in Various Countries and Its Reflections to Economic History

ÖZET

İktisat, ona karşı çıkanlar için her zaman şaşırtıcıdır. Bunun en önemli nedeni, iktisat alanının karmaşık doğası, yapısı ve çalışma alanıdır. Öte yandan iktisat bilimi, bilimin unvanını iddia ederek evrensel yasalar bulmaya çalışırken, diğer yandan, insanların sosyal yaşam düzenine, politikanın yapısını ve politikalarını düzenlemeye ve hatta nasıl düşünceğine dair normlar üretmeye çalışmaktadır. Bu, ekonomik bilimin diğer bilimlerle bağlantılı olmasına ve farklı alt bölümlere indirgenmesine neden olmuştur. Dünyada eğitim anlamında iktisadın çeşitli ülkelerde nasıl verildiği, en başarılı ülkeler açısından makale konusunu oluşturmaktadır. Almanya'ya lisans ve yayın çeşitliliği alanında, ABD'ye doktora alanında, İngiltere'ye ise hakim iktisat görüşleri ve tepkileri yönünde odaklanılmıştır. Çeşitli ders yükleri ve eğitim kademeleri incelenerek bu durumun iktisat tarihi alanında şekillenmesine odaklanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İktisat Eğitimi, İktisat Tarihi, İktisadi Akımlar.

ABSTRACT

Economics is always surprising to those who oppose it. The most important reason for this is the complex nature, structure and field of study of the field of economics. On the other hand, while economics tries to find universal laws by claiming the title of science, on the other hand, it tries to produce norms for people's social life order, to regulate the structure and policies of politics, and even how to think. This has caused economic science to be linked to other sciences and reduced to different subdivisions. How economics is taught in various countries in the world in terms of education is the subject of the article in terms of the most successful countries. Germany in the field of undergraduate and publication diversity, the USA in the field of doctorate, and England in the direction of dominant economic views and reactions. By examining various course loads and educational levels, it is focused on shaping this situation in the field of economic history.

Keywords: Economics Education, Economic History, Economic Trends

GİRİŞ

David Colander, iktisat meslek grubunu anlatırken meslek diplomasının bireyi iktisatçı yapmadığını, lisans seviyesinin veya iktisat derneği üyelerinin de bu durumda yetersiz olduğunu ancak lisansüstü eğitim alanların iktisatçı sayılabileceğini belirtmiştir. Bu anlamda tarihi ve alanında önemli role sahip ülkelere bakmak gereklidir.

Bu diğer önemli hususlardan biri iktisadın tarihle olan ilişkisidir. Ekonominin tarihini anlamadan iktisadı anlamak imkânsızdır. Çünkü iktisat bir bilim olarak aniden ortaya çıkmamış, aksine, Avrupa'nın çok öznel tarihsel ve coğrafi konumunun bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Bu çok zorlayıcı ve bazen acı verici bir süreçtir. Öte yandan, baskın geleneksel söylem, kendimize her şeyin her zaman iyi olduğunu hatırlatmaya devam ederken, bu acı verici tarihi deneyimi gizleyerek bugünü şekillendirmiş ve zihnimize geleceğin her zaman devam edeceği ya da devam etmesi gerektiği konusunda bilinçaltında bir mesaj vermişizdir. Bununla birlikte, iktisat bilimi ve ekonomik düşüncenin tarihine bakarsak, gerçeğin bir noktadan kaynaklanmadığını ve birçok hata ve deneme yanılma olduğunu görürüz. Bu nedenle geçmişe "şimdiki zamanın aynası olarak" bakmalı ve iktisat bilimini bu tarihi ve eleştirel bakış açısıyla okumalıyız.

Bazı Avrupa Ülkelerinde İktisat Dersleri

İktisat kavramı, tarih boyunca ve farklı kültürlerde sayısız anlam değişikliğine uğramıştır. Çalışma kapsamında bakıldığında ayrıca çeşitli ülkelerde örneğin Hukuk Fakülteleri açısından bu eğitim müfredatlarına girmiştir (Ercan ve Erdoğan, 2012, 8). İktisat derslerine ait farklı ülke programlarına yönelik bilgiler şunlardır:

Avusturya: İktisat eğitimi Hukuk Fakülteleri ve başka alanlarda okutulmaktadır. Hukukçu olmak için ekonominin de yer aldığı bir kamu sınavını geçmek gerekmektedir. Yüksek kademeli hukukçu görevleri için iktisat, kamu maliyesi ve istatistik dersleri almak ve bunların belli bölümünden sınava girip başarılı olmak gerekmektedir.

Fransa: 1877'den beri yürürlükteki bir kanun ile Hukuk Fakültesi'nde iktisat zorunlu ders olmuş, hukuk doktorası dersleri içinde de mecburi ders haline gelmiştir.

Almanya: Kuzey Almanya'daki üniversitelerde iktisat dersleri tarihle birlikte Felsefe Fakültesi içinde verilirken, kamudaki hukuki ve idari görevleri almak için iktisat konulu sınavlardan başarılı olmak gerekmektedir. Güney Almanya'da hukuk öğrencileri iktisatla ilgili bitirme sınavlarına girmektedirler.

¹ Dr. Öğr. Üyesi., İskenderun Teknik Üniversitesi, İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi, Uluslararası Ticaret ve İşletmecilik, Hatay, Türkiye

² Dr. Öğr. Üyesi., Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Antakya MYO, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri, Hatay, Türkiye

Ali Birvural¹

Tuğba Akkaya²

How to Cite This Article

Birvural, A. & Akkaya, T. (2023). "Çeşitli Ülkelerde İktisat Eğitimi ve İktisat Tarihine Yansımaları", International Academic Social Resources Journal, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:8, Issue:48; pp:2610-2614. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/ASRJOURNAL.69167>

Arrival: 28 February 2023

Published: 30 April 2023

Academic Social Resources Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

İtalya: Hukuk öğrencileri yine bu ülkede de zorunlu iktisat eğitimi almaktadır. İktisat derslerinden başarılı olunmazsa hukuk diploması alınmamaktadır.

ALMANYA'DA İKTİSAT EĞİTİMİ

İkili sistem, Almanya'daki endüstriyel ekonominin ve ticaretin yanı sıra Almanya'nın ekonomik gücünün ve refahının bel kemiği gibi bir şey olarak kabul edilmiştir. Uluslararası bir algıda, ikili sistem genellikle Alman yeterlilik sisteminin amiral gemisi gibi kabul edilmiştir. Zanaat sektöründen kaynaklanan ikili mesleki eğitim sistemi, endüstriyel vasıflı iş modeli ve vasıflı işçilerden oluşan sosyal sınıfın oluşumu için ön koşul olarak kabul edilmiştir (Baethge, 2008:51.) Mesleki eğitimden yükseköğretime katılım kalıplarında büyük bir kaymanın gerçekleşmiş olması bazen 'Alman eğitim tarihinde bir dönüm noktası' olarak kabul edilmektedir.

Metodoloji

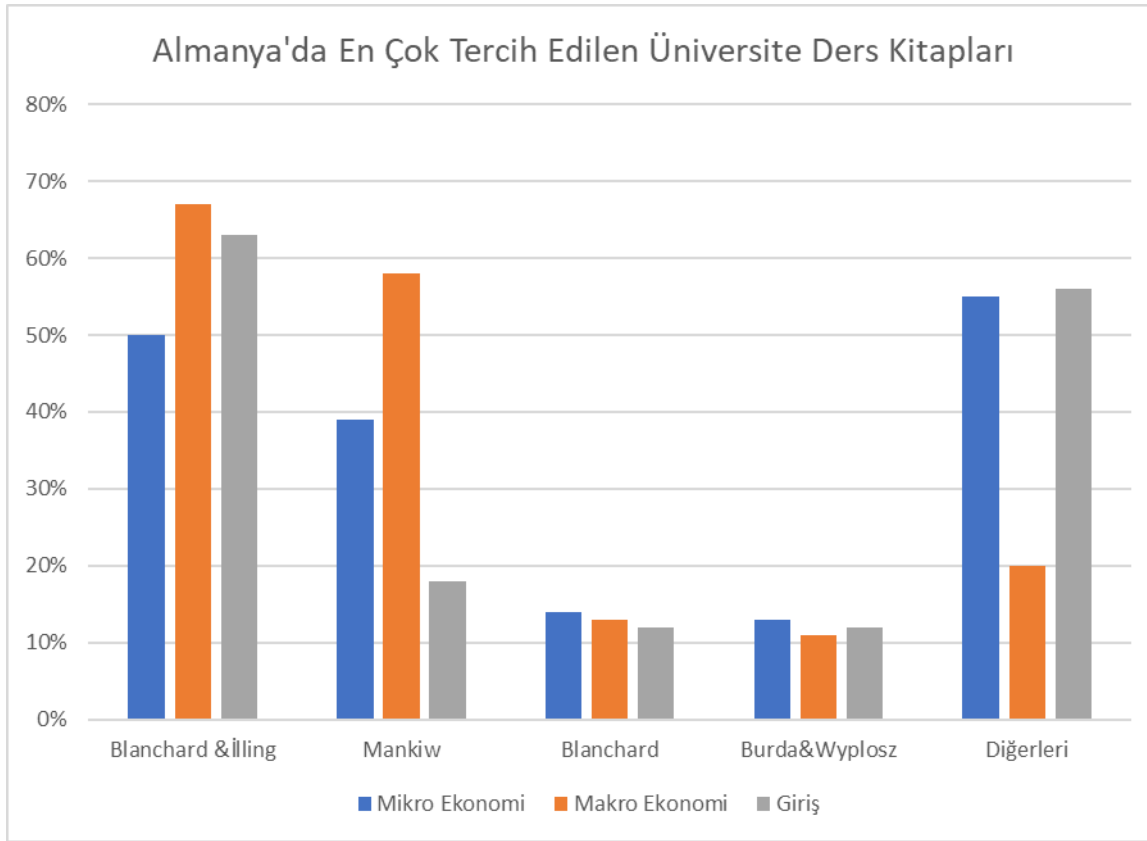
Almanya'da iktisat eğitiminde öğrenciler belirli bir ekonomi müfredatına kaydolar ve buna göre çalışırlar, doktora öğrencileri araştırmalarını yapar ve akademisyen olarak öğrenciler tarafından seçilebilecek ekonomik müfredatlarını tasarlar ve öğretirler. İdeal olarak bu döngü açık bir süreçtir ve yeni bilgilere uyum sağlar. Bu vizyon, en ünlüsü Wilhelm Von Humboldt tarafından kurulan araştırma ve öğretim birliği idealine yakındır. Bir araya getirilen çalışmalarda ortaya çıkacağı gibi, ekonomi araştırmalarında tartışılanlarla ekonomi müfredatına girenler arasında önemli bir uçurum vardır. Akademik ekonomi öğretimi, 1980'lerden bu yana önemli ölçüde değişmeyen tek tip bir ders kitabı standardına yöneliktir (Zuidhof, 2014, 160).

Avrupa Bologna reformundan bu yana, diploma çalışma programları, Lisans ve Yüksek Lisans programlarına dönüştürülmüştür. Üniversiteler ve bölümler hangi çalışma programlarının açılacağına karar verir ve yetkili kurumlardan bu programları akredite etmelerini ister. Ekonometri ve iktisat tarihi dersine ihtiyaç duyan kurumların sayısı önemli ölçüde artmış, bu da disiplinde teknik titizliğin artan önemini göstermiştir. İktisadi anlayış olarak 54 ekonomi programının tamamında neoklasik içeriğin heterodoks terimleri 20 kat daha fazla içerik oranında geride bıraktığı görülmüştür (Urban ve Rommel, 2020, 12).

Alman Ekonomik Danışmanlar Konseyi'nin (SVR) işgücü piyasası, merkez bankası politikaları veya Alman ihracat fazlası konularında ortaya koyduğu politika önerileri, bir bütün olarak ekonomi alanının sınırlı yargılarını temsil etmemektedir. İşgücü piyasası politikalarıyla ilgili olarak, Alman iktisatçılar SVR pozisyonlarına daha yakın görüşler sergilemişlerdir (Fricke, 2017).

Ders kitapları

İktisat ders kitaplarındaki belirli kurallar, mevcut ekonomi eğitiminde belirleyici bir rol oynamaktadır. İktisadın toplumsal yeniden üretim döngüsünde, iktisatçıların düşünceleri için son derece tekdüze ve biçimlendirici bir başlangıç çerçevesi oluşturdukları söylenebilir. 1990'larda yazarlar, dikkatleri Paul A. Samuelson'ın ilk baskısı 1948'de yayımlanan ve yaygınlığı devam eden 'Economics' ders kitabına çekmeye başlamışlardır. Gregory Mankiw'in ders kitabı, ekonomiye giriş kitabının pazar payı ve küresel erişimi açısından Samuelson'ın varisi olarak görülürken Almanya'da en çok tercih edilen ders kitaplarından olmuştur (Urban ve Rommel, 2020, 16). Şekil 1'de Rebhan tarafından yapılan analizle Almanya'da iktisat alanında en çok tercih edilen ders kitapları yüzde olarak aşağıda sunulmuştur.

Şekil 1: Almanya'da En Çok Tercih Edilen Üniversite Ders Kitapları

Kaynak: Rebhan tarafında üretilmiştir.

Rebhan'ın Almanya'da iktisat alanında görev yapan 38 akademisyenle yaptığı analize göre, Almanya'da Mikro Ekonomi derslerinde %50'den fazla Blanchard ve İlling'in 'Orta Düzey Mikroekonomi: Modern Bir Yaklaşım' ders kitabının veya onun Almanca eşdeğerinin önerildiği görülmüştür. İkinci en çok kullanılan ders kitabı ise Mankiw'in 'Mikroekonomi' kitabı veya Almanca versiyonudur. Makroekonomi alanında derslerin %63'ünde Olivier Blanchard ve Gerhard Illing'in 'Makroekonomi' veya onun Almanca karşılığı ve %39'unda N. Gregory Mankiw'in ve Mark P. Taylor'ın 'Makroekonomi' dersi önerilmektedir. Giriş dersleri için) N. Gregory'nin Mankiw'in 'Principles of Economics' adlı kitabının Almanca versiyonu modül el kitapları çoğunlukla tavsiye edilmektedir (Rebhan, 2017, 39). Bu sonuçlar, literatürde açıklanan, ders kitabı piyasasının yalnızca yüksek düzeyde uluslararası veya ABD odaklı olmadığı, aynı zamanda oligopolistik bir yapı taşıdığı yönündeki eğilimi doğrulamaktadır. Hemen hemen her üniversitede öğretim, uluslararası bir ders kitabı standardına yönelik olarak tek tipe yakın bir şekilde yapılır. Öğrenciler için kolektif bir deneyim sağlar, böylece tutumlarını ve uygulamalarını tek tip bir şekilde şekillendirir. Almanya'da araştırma güçlü bir şekilde en iyi beş dergiye odaklanmıştır ve genç akademisyenler çalışmalarını buna göre yönlendirmektedir.

ABD VE İNGİLTERE'DEKİ İKTİSAT EĞİTİMİ

Amerika Birleşik Devletleri'nde iktisat alanı lisansüstü eğitimde ayrılmaktadır ayrıca seçkin üniversiteler oluşturularak bu okullar ekonomi politikası belirlemede etkindir ve tercih edilmeleri prestijli hale getirilmiştir. Hakim iktisat görüşü neo-klasik iktisattır. Benzer durum İngiltere'de görülmekle birlikte tek bir iktisat akımına karşı çıkılmaktadır.

ABD'de Doktora Eğitimi

Amerika Birleşik Devletleri'nde senede 900 iktisat doktor mezunu verilir. Toplam iktisat doktoralı sayısı yaklaşık 25000'dir. Doktora eğitimi dört yıllık bir ortalamaya sahiptir ve mezunların %25'i ABD'den ayrılmaktadır. ABD'de iktisatta doktora eğitimi oranları da düşmekte ve bunların büyük çoğunluğu yabancılardan oluşmaktadır. ABD'de 100'den fazla iktisat doktora programı olmasına rağmen "seçkin lisansüstü enstitüler" iktisat mesleğinin kurallarını ve dünya görüşünü belirlemektedir. Seçkin okullara düşük kaliteli/dereceli kurumlardan akademisyen alınmamaktadır. Seçkin okullar iktisadın nasıl yapılacağını belirlemektedir. Bunlar ülke genelinde 20 civarındadır. Seçkin lisansüstü kurumların hangisi olacağı başlıca bir görev faaliyetine girmektedir. Üniversiteler sıralanırken anketler, yayınlar veya atıflara dayalı karşılaştırma yapılmaktadır. MIT, Stanford, Princeton, Yale, Chicago ve Harvard üniversiteleri en başarılı öğrencileri alabilmek için çeşitli programlar ve burs imkanları uygular. Mezunların önemli bir kısmı American Economic Association üyesi olurken, medya programlarda ve yayınlarda bu kişilerin görüşlerine başvurarak kamuoyu oluşturmaktadır. Bu mezunlar daha sonra çoğunlukla üniversitelerde

akademisyenlik görevlerinde bulunurlar ve devletin bürokratik kurumlarında çalışmaktadırlar (Bocutoğlu, 2020, 382).

İktisat doktora programında ilk 2 senede mikro ekonomi, makro ekonomi ve ekonometri okutulmaktadır. Her doktora dönemi, iki veya üç profesör tarafından yürütülmektedir. Mikro ekonomi, makro ekonomi ve ekonometri temel kurları oluşturularak dersler bittiğinde öğrenciler Türkiye'deki doktora yeterlilik sınavı gibi derslerden sınava yöneltilmektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nin seçkin olarak bilinen iktisat bölümlerinde neo-klasik iktisat yönelimleri aksiyomları hakimdir ve buna karşı çıkanlar, araştırma fonlarından yararlanamazken, makaleleri seçkin dergilerde yayınlanamamaktadır (Bocutoğlu, 2020, 384).

İngiltere'de İktisadi Akımlar ve Eğitim

İktisat eğitiminde A.B.D'de olduğu gibi neo-klasik iktisat akımı hakimdir. Neo-klasik iktisat iktisadı anlarken kişisel ajanları incelemeye çalışmaktadır (Perkins, Earle, 2013). Mikro yapılar, bütüncül iktisat modelini, kişisel davranıştan hareketle ileri doğru getiren teknik bir kavramdır. Ana akım ekonomistler 2008 Uluslararası Ekonomik Krizi'ni tahmin edemediğinde Büyük Britanya Kraliçesi 2.Elizabeth bile London School of Economics'de kriz konusunda neden hiçbir teorisyenin öngöründe bulunmadığını sormuş ve çözüm önerileri istemiştir. Kriz sonrası dönemde, hükümetlerin milyarlarca dolarlık banka iflasını önleme çabaları ve 3 milyona yaklaşan işsizlik rakamlarına rağmen İngiltere'deki üniversitelerde iktisat ders içerikleri aynı şekilde kalmıştır. Bu duruma karşı Manchester Üniversitesi mensuplarınca kurulan Post-Crash Economic Society, neo-klasik iktisat terimlerinin artık yetersiz olduğunu savunmaktadır. LSE, UCL ve Cambridge'de bulunan gruplar da Manchester Üniversitesi'nin görüşlerini savunarak eğitim müfredatının değişerek diğer akımların da çalışılması gerektiğini öne sürmektedir (Bocutoğlu, 2020, 384).

Merkezi örgütlenme olarak Araştırma Mükemmellik Çerçevesi (Research Excellence Framework) kurumu, üniversitelere hükümet araştırma ve geliştirme fonlarının nasıl aktarılacağını belirlemektedir. Her dört senede bir önde giden akademik dergilere puan verilerek standartlaşma sağlanması hedeflenmiştir. Ancak genel eleştiriler burada da neo-klasik görüşlü iktisatçıların hakim olduğu ve ana akım dışı bir iktisatçıların henüz yeterince görev almadığı tartışılmaktadır (Bocutoğlu, 2020, 385).

SONUÇ

Almanya iktisat alanında her ne kadar Amerikan eğitim modelini benimsemiş olsa da özgün olarak modeller sunan ve farklı iktisatçıları barındıran bir ülke olarak başarılı bir modeldir. A.B.D. özellikle lisansüstü alanlarda dünyaya yön vererek seçkin eğitim modelini benimsemiştir. Bu durumda, burada ekonomi ve tarihin eleştirel ve alternatif bir okuması olarak atıfta bulunduğumuz ekonomik tarihin okunması, ekonomi okuyan her öğrenci için zorunludur. Sonuç olarak, lisans düzeyinde öğretilen geleneksel, geleneksel, klişeleşmiş ekonominin ötesine geçerek; eleştirel, alternatif ve düşündürücü okumalar yapmaya kararlıyız. Bu amaçla, genel ekonomik tarihi okuyarak başlamak, sorunun sınırlarını veya sınırlarını periyodik olarak tanımlamak ve daha sonra ekonomik düşüncüyü ve evrimini incelemek gibi bir yöntemi takip etmek mantıklıdır. Bu şekilde, tarihin basit ve kuru anlatımının ötesine geçmek, tarih ile ekonomi arasında bir düşünce koymak ve bu fikirlerin gelişimini bu tarihi yol içinde görmek mümkün olacaktır. Bilim, bir insan çabası olduğundan, çeşitli şekillerde yapılabilir ve gerçekleştirilecektir. Fikir birliği, metodolojik standartlar üzerine soyut ideal tip tartışmalarına bir son verilmesi ve bunun yerine odağın bilim adamlarının gerçekte ne yaptığına kaydırılması çağrısında bulunulurken, neyin ve kimin iyi bilim yaptığını değerlendirmek, giderek artan bir şekilde bilim camiasına bırakılmalıdır ancak bir topluluğun hangi kriterlere göre bilimsel ve güvenilir olduğu açık bir soru olarak kalmaktadır.

KAYNAKÇA

Baethge M., (2008). The vocational training system in Germany at the beginning of the 21st century. Cortina KS, Baumert J, Leschinsky A, et al. (editörler) The education system in the Federal Republic of Germany

Bocutoğlu, E. (2020). Küresel finansal elitin Anglo-Amerikan ekonomi eğitimi endüstrisine etkileri üzerine bir araştırma, Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi, Sayı 9, Cilt 25,

Fricke, T. (2017). Old uniform thinking or new diversity? A systematic evaluation of the major surveys among Germany's economists. FGW Publ. New Econ. Think 3

Rebhan, C. (2017). Unilateral or plural? A quantitative Analysis Of Introductory Economics Textbooks At German Universities. Marburg: Metropolis.

Urban, Janina; Rommel, Florian, (2020). German economics: Its current Form and content, working paper Serie, no. 56, Cusanus hochschule für gesellschaftsgestaltung, Institute Für Ökonomie Und Für Philosophie, Bernkastel-Kues

Uygur, E, Erdoğan, O. (2012). Avrupa, ABD ve Türkiye'de iktisat eğitimi, Discussion Paper, No. 2012/40, Turkish Economic Association, Ankara

Wolter A, Kerst, C. (2015). The ‘academization’ of the German qualification system: Recent developments in the relationships between vocational training and higher education in Germany, *Research in Comparative & International Education*, 2015, Vol. 10(4)

Zuidhof, P. W. (2014). Thinking like an economist: The neoliberal politics of the economics textbook. *Review Of Social Economy*, 72(2), 157-185

Yararlanılan İnternet Siteleri

The Guardian Gazete Makalesi Perkins, Z.W. ve Earle, J., (2013). Economics students need to be taught more than neoclassical theory, <https://www.theguardian.com/commentisfree/2013/oct/28/economics-students-neoclassical-theory> (05.02.2022)